

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. in za četrt leta 80 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 4. septembra 1891.

Z Dolenjskega, 1. sept. 1891.

Dopis v „Slovincu“ od dne 25. avg. t. l. nas opominja, da delajmo na zjedinenje vtočne z rimsko cerkvijo; da je to želja našega svetega očeta papeža ter da bi bilo to na veliko korist obema cerkvoma.

To je blažena misel katero z veseljem pozdravljamo. Ta misel je vredna, da bi se je vsi Slavjani in tudi mi Slovenci čvrsto oprijeli ter vsak po svoji moči pomagali, da se uresniči. Zakaj dobri nasledki zjedinenja bi bili velikanski. To je pot, da se dopolni Zveličarjeva obljuba, da bo za vse verne en blev, en pastir. Kaj pa moremo, porečete, mi Slovenci v ta namen storiti? Saj še sam sv. oče pri današnjih razmerah ne more skoraj več, kakor izreči svojo srčno željo po zjedinenji. Res je to. Bog vedi kaj mi ne moremo storiti. Nekaj pa vender le. Zraven si pa mislimo, da delo tolike važnosti, tolicega pomena ne zvrši se v enem letu; zato je treba časa, truda, modrosti in krščanske potrpežljivosti. A kaj da naj zdaj storimo, zato nam je sv. oče sam dal najboljši napotek. Živo nam je priporočil častiti apostola Slovenov sv. Cirila in Metoda. Zakaj ona dva sta kakor dušna vez med rimsko-katoliškimi in pravoslavniimi kristjani. Oboji ju časte; oboji jima hranijo v srcu hvaležen spomin. Znala sta ona dva ustreči verskim potrebam slovenskih narodov ter pridobiti veljavo njih jeziku ob enem pa ohraniti edinstvo z rimsko stolico. Zatorej je čisto naravno, komur je pri srcu zopetno zjedinenje, ta si jemlje ta dva služabnika Božja za zgled in prosi nju priprošnje pri Bogu.

Na hvalo se mora reči slovenskemu narodu, da ni preslišal modrega sveta svojega najvišjega pastirja. Češčenje blagovestnikov slovenskih se širi od leta do leta. Nju dva smo si izbrali tudi za vrhovna pokrovitelja svoji družbi, ki ima namen podpirati slovensko šolstvo na katoliški podlagi, družbe sv. Cirila in Metoda.

Ali žali Bog, da, kakor pri nobenem človeškem delu, tudi tukaj ni brez nasprotovanja. Nekateri se bojé slovenske liturgije, drugi celo, da bomo zapeljani v pravoslavje. Ali ti strahovi so, brez vsake skrbi rečeno, čisto

neopravičeni. Slovenska liturgija ni protivna katoliški cerkvi. Ona ne ugaja morebiti nekim nemškimi in madjarskim politikom, cerkvi pa ni nasprotna. Potrdili in posvetili so jo rimski papeži in poslužuje se je več milijonov pravih rimskih katolikov. Kar je pa poglobitno in kar tukaj posebno poudarjamo: Ona se ne bo pri nas nikdar vpeljavala proti volji naše duhovščine in brez privoljenja rimske stolice, ker je nemogoče. Ko bi pa kedaj pritrčila ta dva faktorja, kdo bi potem še nasprotoval?

Kateri pa v češčenji sv. Cirila in Metoda vidijo nevarnost, da zajdemo v pravoslavje, ti prezirajo, da sta ravno ta dva svetnika najlepši zgled katoliške stanovitnosti. Koliko zopernosti, koliko preganjanja je trpel sv. Metod od svojih katoliških tovarišev, nemških škofov, ali zvest je ostal katoliški cerkvi do svojega zadnjega vzdihljaja.

Oni prezirajo na dalje moč katoliškega prepričanja. Slabo spričevalo za nas bi bilo to, da bi pri ožji dotiki pravoslavno prepričanje premoglo naše katoliško. Taki „slabički“ mi katoliki nismo. Nasprotno se nadejamo, da mi prepričamo pravoslavne, da je prava resnica, na naši strani.

Še z nečim družim mi Slovenci lahko pomagamo pripravljati pot zjedinenju, namreč s tem, da si prizadevamo dobro spoznati pravoslavje, kako je nastalo, kako je urejeno in ktera je bistvena razlika med nami in njimi. To je najpred potrebno. Zakaj v naših duhovskih glasilih nahajamo mnogokrat neko mržnjo, neko posebno sovraštvo do pravoslavnih, zlasti do Rusov, mnogo hujše kot do protestantov ali celo do židov. Nerazumljivo bi to bilo, ko bi ne vedeli, da je vzroka iskati posebno pri Nemcih in Poljaki in njih časnikih. Ti črté pravoslavne ne toliko iz verskih, kakor iz političnih in narodnih ozirav, rekel bi, fanatično. Naši časniki pa za njimi pobirajo. Tako se širi tuje sovraštvo tudi med nami Slovenci. Ali to ni prava pot do zjedinenja. S sovraštvom ne pridobimo pravoslavnih nikdar. To je mogoče le, kakor je tudi poglobitni nauk naše krščanske vere, z ljubeznijo, katero tudi naš sv. oče

Imenuje kraljico vseh družih kreposti. Pokazati moramo pravoslavim, da poznamo Kristov nauk in da se tudi po njem ravnamo.

Da se pa ljubezen do pravoslavnih kot prvi pogoj k pripravam za zjedinenje laglje med nami obudi, treba je, kakor omenjeno, da jih prav spoznamo. Tako n. pr. pravijo zgodovinarji, da poglavitna in skoraj edina razlika med nami in njimi je, da ne priznavajo prvenstvu rimskega patrijarha - papeža, kot naslednika glavarja apostola sv. Petra, trdeč, da so vsi patrijarhi med seboj jednaki. Na dalje pripovedujejo zgodovinarji, da bi bila večina pravoslavnih prišla v razkol, rekel bi, nevedoma. Oni so namreč sprejeli Kristovo vero čele po razkolu po duhovnikih izpod oblasti carigrajskih patriarhov, pod katerimi so potem ostali in bili tako brez svoje krivice po nevednosti razkolniki. Ako je pa temu tako, potem res ni razumljivo, zakaj bi se ti bolje črtili ko židje, ki so Kristusa naravnost zavrgli ali ko protestantje, ki so vedoma odpadli od rimske stolice. Naši Slovenci so goreči za katoliško vero, živo se brigajo celo za kristjane v daljni Aziji in Afriki; zakaj bi z isto gorečnostjo ne obračali svoje pozornosti na bližnje, večinoma soplemenske pravoslavne kristjane? Zato bomo gotovo hvaležni vsakemu, ki nam bo na pomoč s pismom ali naukom, da bomo po naših slabih močeh skušali ustreči blagosrčni in pravi krščanski želji našega najvišjega cerkvenega poglavarja in tako ob enem zadostiti svoji verski dolžnosti do svojega najbližjega krščanskega brata. —

Luna Svetec

Govor državnega poslanca gosp. Povšeta v drž. zboru pri debati o proračunu poljedelskega ministerstva.

(Konec.)

Pričakujem, da se z modrim in dobrim zakonom proti živinski kugi doseže, da se bode lahko naša živina neprestano in brez ovir izvažala v Nemčijo. Visoka vlada naj smatra zboljšanje avstrijskega živinarstva za svojo nalogo. Pričakujem, da bode gospod poljedelski minister v ministerskem svetu dosegel, da se bode za to važno panogo narodnega imetja avstrijskega kmetijstva odločila primerna vsota, da se bodo mogla popolnoma zboljšati goveja plemena. Severne dežele bodo kakor dosedaj pred vsem s tovarniškimi odpadki pitali živino, planinskim deželam je pa skrbeti za vzrejo mlade živine. za kar so posebno potrebni pašniki.

Žal da so planinski pašniki pri nas jako zanemarjeni. Jaz jih precej poznam, kajti na mnogih sem že bil. Od poljedelskega ministerstva pričakujem, da bode posebno skrbelo za povzdigo planšarstva. Kmetijska družba ože moje domovine je uže to sklenila, in upam, da jo bode v tej lepi nameri podpiralo poljedelsko ministerstvo.

Ker že govorimo o živinarstvu, naj mi bode dovoljeno, prositi njega ekscelencijo, da bi se ozirala na ope-
tovane prošnje in predloge kranjskega konjerejskega od-

seka, da se pomnoži število žrebav. Treba je napraviti žrebčarski postaji ne Grosupljem in v Žireh in pomnožiti število žrebcev v glavni postaji v Selu pri Ljubljani.

Zagotavljam njega ekscelencijo, da konjerejski odsek, kateremu sem načelnik, prosi le to, kar je utemeljeno v deželnih potrebah in razmerah. Ne izpolnujem le svoje želje, temveč tudi željo cesarske kmetijske družbe in dežele kranjske, če izrekam gospodu poljedelskemu ministru najiskrenejšo zahvalo za vse dosedanje podpore za žrvinarstvo na Kranjskem. Če so le kje državne podpore koristile, zagotavljam vas, da so v tem slučaju. Poslednji dve desetletji se je govedarstvo in konjarstvo nenavadno povzdignilo.

Primanjkuje uže časa, ali rad bi izpregovoril še nekaj v našem vinogradstvu. Nečem pa predolgo mučiti zbornice, posebno ker je uže eden gospodov mojih tovarišev govoril o tej stvari. Naš kranjski deželni zastop je uže večkrat prosil visoko vlado, da bi dajala zastop ali vsaj po nizki ceni ameriške trte iz Kostanjeviške trtnice vinogradnikom v Vipavi in na Dolenjskem, katerim je trtna uš pokončala vinograde. Žal, da sem čital, da so se pri občnem zboru kmetijske družbe v Ljubljani slišale britke pritožbe, in to le ne od navadnih vinogradnikov, temveč od strokovnih veljakov, da iz cesarske trtnice ameriških trt še za drag denar ni dobiti, dočim se iz te trtnice ameriške trte pošiljajo v druge dežele.

O tem se nečem izreči, dasi so se na shodu pritoževali v vinstvu zvedeni možje. Velika je beda v naši deželi. Uže 50 % naših vinogradov je okuženih. (Čujte! Čujte!) Kako je obupano obubožano prebivalstvo, dokazuje pač najbolje ogromno izseljevanje. Zadovoljen narod ne zapusti drage in ljube mu domovine, le najhujša beda žene ljudi v tuje dele sveta. Pričakujem, da gospod poljedelski minister, kot poklican pospeševatelj in varuh našega kmetijstva ne bode puščal, da bi prebivalci celih sel ostavljali svojo domovino. Tukaj je potrebna državna pomoč, in nadejem se, da bode visoko ministerstvo, ozirajoč se na obubožanje in obupanost prebivalstva, odločilo se, da osrči obupani narod z razdelitvijo ameriških trt in s posojili na podlogi nedavno izdanega zakona. (Klici: Pa hitro!) Razdelitev ameriških trt je v resnici potrebna, kajti na kako drugo kulturno obdelovanje pri naš uže zaradi nizkih vinskih cen ni misliti.

Trtna uš je silno opustošila našo deželo. Nadejem se pa, da bode vlada s podporami pomagala prebivalstvu, da prebije to nesrečo. Za to pa je treba skupnega dela in vztrajnosti prebivalstva, pomoči državne in deželnega zastopa. (Odobranje). Obžalujem, da je prebivalstvo zaradi trtne uši vse potrto in obupano. Le vlada more pregnati to obupanost in zopet prebivalstvu dati poguma. Naša kmetijska družba se prizadeva, da bi razširila sadjarstvo, kar se ji je v nekaterih letih precej posrečilo.

Ne prizadevamo si le z ameriškiimi trtami, temveč izkušamo izgubo pri vinstvu nadomestiti tudi s sadjarstvom. Po nekaterih krajih na Gorenjskem sadje dobro